

Suomen
Sosialidemokraattinen
Puolue

Finlands
Socialdemokratiska
Parti r.p.

SISÄMINISTERIÖ

21. 11. 2014

INRIKESMINISTERIET

Lausuntopyyntö SM025:00/2014

SDP:n lausunto hallituksen esitysluonnoksesta (SM025:00/2014)

Pyydettyä lausuntonaan hallituksen esitysluonnoksesta rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi Suomen Sosialidemokraattinen puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p. toteaa seuraavaa:

Rahankeräyslaki on rakennettu Suomessa perinteisesti yleishyödyllisyysperiaatteen varaan. Rahankeräysmahdollisuus on tarkoin rajattu sekä keräyskohteen, että keräyksen järjestäjän suhteen. Tällä on saavutettu korkea luottamus siihen, että lahjoitettu raha menee tehokkaasti yleishyödylliseen kohteeseensa, joka on kerättäessä ilmoitettu. Tästä on puolestaan seurannut, että suomalaiset ovat osallistuneet rahankeräyksiin aktiivisesti.

Suomalainen järjestökenttä on yhteiskunnallisesti merkittävä toimija. Kolmannen sektorin toimijat ovat perinteisesti koonneet merkittävän osan rahoituksestaan keräyksillä. Luonnoksessa rahankeräyslaiksi esitetään hyvin merkittävää periaatteellista muutosta. Esitys lähtee siitä, että rahankeräystoiminta vapautettaisiin jatkossa miltei minkä tahansa tahon toiminnaksi ja samalla kynnystä rahankeräysten suorittamiseen madallettaisiin merkittävästi. Pahimmillaan tämä romuttaisi järjestöjen rahoitus pohjan.

Ehdotettu laki ei enää rajoittaisi rahankeräyksellä hankittujen varojen käyttämistä pelkästään yleishyödyllisiin tarkoituksiin vaan keräysvaroja olisi vastaisuudessa mahdollista käyttää myös esimerkiksi yksityisen edun tai liiketoiminnan edistämiseen. Rahankeräystoiminnan vapauttaminen tarkoittaisi sitä, että lahjoituspottia tulisi jakamaan yhä useampi hyvin erilaisista lähtökohdista toimiva taho. Samaan aikaan ei ole odotettavissa, että jaettava potti merkittävästi kasvaisi. Jos rahankeräystoiminta sallitaan myös muuta kuin yleishyödyllistä toimintaa varten, on riskinä että yleishyödyllinen kansalaistoiminta vähenee. Tämä olisi erittäin vahingollista yhteiskunnalle, ottaen huomioon hyvinvointiin ja talouteen kohdistuvat ajankohtaiset haasteet.

Rahankeräyslain uudistamisessa hallituksen esityksen tavoitteena on edistää rahankeräysten luotettavuutta sekä edistää yleistä lahjoitusvalmiutta. Esityksen pääkeinot tämän tavoitteen saavuttamiseksi ovat lupamenettelyn keventäminen ilmoitusvelvollisuudeksi, viranomaisvalvonnan korvaaminen itsesääntelyllä sekä rahankeräyksen avaaminen myös muuhun kuin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, jopa yritystoimintaan.

Jos lakia muutettaisiin esitetyllä tavalla, riski petoksellisesta toiminnasta tai keräysvarojen ohjautumisesta yhteiskunnan kannalta haitalliseen tarkoitukseen kasvaisi. Lisääntynyt petollinen rahankeräystoiminta ja keräysvarojen käyttö epäasiallisiin tai yhteiskunnan kannalta haitallisiin tarkoituksiin heikentäisi lahjoittajien luottamusta rahankeräystoimintaan ja vaikuttaisi erittäin haitallisesti suomalaisen lahjoituskulttuurin kehittymiseen. Väärinkäytökset ja uutisointi niistä saattavat lamaannuttaa lahjoittajat pitkäksi aikaa ja on todennäköistä, että myös turvalliset ja hyvän maineen omaavat rahankeräyksiä järjestävät yleishyödylliset toimijat kärsivät tästä.

Nykylainsäädännön suurimmaksi viaksi arvioidaan rahankeräysten lupamenettelyn hitautta. On huomattava, että hitaus ei sinänsä johdu nykyisestä rahankeräyslaista, vaan pikemminkin hallinnollisista ratkaisuista. Laki esityksessä olisi hyvä ottaa myös kantaa keräysten maantieteelliseen järjestämiseen: miten alueelliset keräykset tosiasiassa rajataan ja miten suhteudutaan maan rajojen ulkopuolisiin kerääjiin.

Lakiesityksessä esitetään myös rahankeräyksen järjestämisen mahdollistamisen toistaiseksi voimassa olevana. Tämä luo vakiintuneille kerääjille hyvän toimintamallin, mutta uusille ja aloitteleville keräyksille tulisi so-

veltaa aina ensin määräaikainen lupaa, esimerkiksi kahdeksi vuodeksi. Rahankeräysoikeutta esitetään myös kunnalle, valtiolle ja kirkolle – näin siitä huolimatta, että näillä tahoilla on verotusoikeus.

Viime vuosina on ilmennyt kasvavaa tarvetta erilaisten joukkorahoitusmuotojen kehittämiseen tai pienimuotoisten rahankeräysten mahdollistamiseen. Ajatuksena joukkorahoituksessa on yleensä kerätä suhteellisen pieniä summia suurelta joukolta ihmisiä halutun rahoitusmäärän saavuttamiseksi. Joukkorahoitus katsotaan rahankeräyslain piiriin kuuluvaksi silloin, kun rahoituksen kerääminen ei ole vastikkeellista. Samojen sääntöjen soveltaminen pienimuotoiseen joukkorahoitukseen ja järjestöjen laajamittaisempaan rahankeräykseen on ongelmallista.

Lainsäädäntöä on kuitenkin perusteltua tarkastella ja muuttaa myös joukkorahoituksen lähtökohdista. Rahankeräystoimintaa tulee kehittää ja rahankeräyslakia tulee uudistaa etenkin menettelytapoja yksinkertaistamalla. Esitetty lainmuutos muuttaisi kuitenkin suomalaisen järjestökentän rahoitusta niin merkittävästi ja lisäksi se sisältää niin merkittäviä riskejä, ettei sen toteuttamista esitettyssä muodossa voida hyväksyä.

Edellä kuvatun perusteella Suomen Sosialidemokraattinen puolue toteaa, että se ei puolla rahankeräyslain muuttamista lakiluonnoksen mukaisesti. Puolue edellyttää rahankeräyslain uudelleensoveltamista niin, että laki palvelee tulevaisuudessa entistä paremmin niin kolmannen sektorin toimijoita kuin mahdollisesti pienemmässä mittakaavassa myös muita toimijoita.

20.11.2014

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.